

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
esitatud 18. detsembril 2025¹

Kohtuasi C-820/24

Strominator Elektro GmbH
versus
Bundesimmobiliengesellschaft mbH,
menetluses osales
Fiegl & Spielberger GmbH

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Bundesverwaltungsgericht (Austria kõrgeim halduskohus))

Eelotsusemenetlus – Riigihange – Lepingu täitmine – Direktiiv 2014/24/EL – Artikkel 72 – Lepingute muutmine nende kehtivusaja jooksul – Lepingu kehtivusaeg – Direktiiv 2011/7/EL – Hilinenud maksmisega võitlemine äritehingute puhul – Artikkel 4 – Tehingud ettevõtjate ja ametiasutuste vahel – Maksetähtaeg – Kauba või teenuste vastuvõtmine

1. Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub tõlgendada direktiivi 2014/24/EL² artikli 72 lõiget 5, et teha tema menetluses olevas vaidluses kindlaks, kas hankija muutis ehitustööde hankelepingu tingimusi.

2. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib eelkõige teada, kas lepingu muutmist selle kehtivusaja jooksul³ kujutab endast lepingu tingimuste muutmine, mis toimub siis, kui: a) kokkulepitud täitmise tähtaeg on möödunud; b) töövõtja on osutanud tellitud teenused; ja c) hankija sai lõpliku arve, kuid ei ole seda veel tasunud.

¹ Algkeel: hispaania.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2014, L 94, lk 65).

³ Direktiivi 2014/24 artikli 72 hispaaniakeelses versioonis kasutatud väljendit *modificación del contrato durante su vigencia* (lepingute muudatused nende kehtivusajal,) mida kasutatakse selle artikli itaalia- (*modifica di contratti durante il periodo di validità*), portugali- (*modificação de contratos contrao o seu temporária de vigência*) ja rumeeniakeelses (*modificarea contractului in cursul perioadei sale de valabilitate*) versioonis, kasutatakse teistes keeleversioonides veidi erinevalt. Nii on kasutatud prantsuse keeles *modification de marchés en cours*; inglise keeles *modification of contracts during their term*; saksa keeles *Auftragsänderungen während der Vertragslaufzeit* ja hollandi keeles *Wijziging van opdrachten gedurende de looptijd*.

I. Õigusraamistik

A. Liidu õigus

1. Direktiiv 2014/24

3. Artiklis 72 („Lepingute muudatused nende kehtivusajal“) on sätestatud:

„1. Lepinguid ja raamlepinguid võib ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta järgmistel juhtudel:

- a) kui muudatused, sõltumata nende rahalisest väärtusest, olid esialgsetes hankedokumentides ette nähtud selgete, täpsete ja ühemõtteliste läbivaatamisklauslitega, mis võivad hõlmata hinna läbivaatamise klausleid või võimalusi. Sellistes klauslites märgitakse võimalike muudatuste või võimaluste ulatus ja olemus ning ka tingimused, mille korral neid võib kasutada. Nendega ei nähta ette muudatusi, millega muudetak스 lepingu või raamlepingu üldist olemust;
- b) kui algne töövõtja osutab täiendavaid ehitustöid või -teenuseid või tarnib täiendavalt asju, mis on muutunud vajalikuks ning mida esialgne riigihange ei sisaldanud, juhul kui töövõtja vahetamine:
 - i) ei ole majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik, kuna need ei ole omavahel vahetatavad või koostoimivad olemasolevate seadmete, teenuste või rajatistega, mis tarniti või osutati esialgse riigihanke raamides, ning
 - ii) põhjustaks avaliku sektori hankijale olulist ebamugavust või topeltkulusid.Siiski ei või maksumuse suurenemine ületada 50% esialgse lepingu maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;
- c) kui on täidetud kõik järgmised tingimused:
 - i) muudatused tulenevad olukorrast, mida hoolas avaliku sektori hankija ei saanud ette näha;
 - ii) muudatusega ei muudeta lepingu üldist olemust;
 - iii) mis tahes maksumuse suurenemine ei ületa 50% esialgse lepingu või raamlepingu maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;
- d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega avaliku sektori hankija algselt lepingu sõlmis, ühel järgmisel põhjusel:
 - i) ühemõtteline läbivaatamisklausel või -võimalus kooskõlas punktiga a;

- ii) algse töövõtja täielik või osaline asendamine, tulenevalt ettevõtte restruktureerimisest, sealhulgas ülevõtmisest, ühinemisest, omandamisest või maksejõuetuks muutumisest, teise algseid kvalitatiivseid kvalifitseerimise tingimusi täitva ettevõtjaga, kui sellega ei kaasne muid olulisi lepingu muudatusi ning selle eesmärk ei ole käesoleva direktiivi kohaldamisest kõrvale hoida, või
- iii) avaliku sektori hankija täidab ise peatöövõtja kohustusi alltöövõtjate ees, kui see võimalus on siseriiklikus õiguses artikli 71 kohaselt ette nähtud;

e) kui muudatused ei ole sõltumata oma väärtusest lõike 4 tähenduses olulised.

Avaliku sektori hankijad, kes on lepingut muutnud käesoleva lõike punktides b ja c sätestatud juhtudel, avaldavad *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate. Kõnealused teated sisaldavad V lisa G osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

2. Lisaks ja ilma et oleks vaja kontrollida, kas lõike 4 punktides a–d sätestatud tingimused on täidetud, võib lepinguid ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta, kui muudatuse väärtus on väiksem mõlemast järgmisest väärtusest:

- i) artiklis 4 sätestatud piirmäärad ning
- ii) 10% algse lepingu maksumusest teenuste ja asjade hankelepingute puhul ning alla 15% algse lepingu maksumusest ehitustööde hankelepingute puhul.

Siiski ei või muudatus muuta lepingu või raamlepingu üldist olemust. Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, hinnatakse kõnealust maksumust järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

3. Lõikes 2 ja lõike 1 punktides b ja c nimetatud maksumuse arvutamisel on kontrollväärtuseks uuendatud maksumus, kui leping sisaldab indekseerimisklauslit.

4. Hankelepingu või raamlepingu kehtivusajal tehtud muudatust käsitatakse lõike 1 punkti e tähenduses olulisena, kui sellega muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt sõlmitud hankelepingu või raamlepinguga. Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, käsitatakse muudatust igal juhul olulisena, kui on täidetud üks või mitu järgmist tingimust:

- a) muudatusega lisatakse tingimusi, mis oleksid võimaldanud osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või aktsepteerida muid kui algselt aktsepteeritud pakkumusi või mis oleksid hankemenetlusesse kaasanud täiendavaid osalejaid, kui neid oleks rakendatud algses hankemenetluses;
- b) muudatusega muudetakse lepingu või raamlepingu majanduslikku tasakaalu töövõtja jaoks soodsamaks viisil, mida ei olnud algses lepingus või raamlepingus ette nähtud;
- c) muudatusega laiendatakse lepingu või raamlepingu reguleerimisala märkimisväärselt;
- d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega avaliku sektori hankija algselt lepingu sõlmis, muudel kui lõike 1 punktis d ette nähtud põhjustel.

5. Käesoleva direktiivi kohaselt uue hankemenetluse korraldamine on nõutav hankelepingu või raamlepingu kehtivusajal selle sätetesse muude kui lõigetes 1 ja 2 ette nähtud muudatuste tegemisel.“

2. *Direktiiv 2011/7/EL*⁴

4. Artiklis 2 („Mõisted“) on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „äritehingud“ – ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest;
- 2) „riigiasutus“ – igasugune ostja vastavalt direktiivi 2004/17/EÜ artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus ja direktiivi 2004/18/EÜ artikli 1 lõikes 9 esitatud määratlusele, olenemata lepingu objektist või maksumusest;

[...]“.

5. Artiklis 4 („Ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud“) on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et selliste äritehingute puhul, kus võlgnik on riigiasutus, on võlausaldajal õigus saada ilma vastavat meeldetuletust esitamata seadusjärgset viivist pärast lõigetes 3, 4 või 6 kindlaks määratud ajavahemike möödumist, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) võlausaldaja on täitnud oma lepingujärgsed ja õiguspärased kohustused ning
- b) võlausaldaja ei ole saanud makstavat summat õigel ajal, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei ole viivituse eest vastutav.

[...]

3. Liikmesriigid tagavad, et selliste äritehingute puhul, kus võlgnik on riigiasutus,

a) ei ületa maksetähtaeg järgmisi ajavahemikke:

- i) 30 kalendripäeva pärast kuupäeva, mil võlgnik sai kätte arve või samaväärse maksetaotluse;

[...]

- iv) kui seaduse või lepinguga on ette nähtud heakskiitmise või kontrollimise kord, millega kinnitatakse kauba või teenuse vastavust lepingule ja kui võlgnik saab arve või samaväärse maksetaotluse kätte enne sellise heakskiitmise või kontrollimise kuupäeva või sel kuupäeval, siis 30 kalendripäeva pärast nimetatud toimingut kuupäeva;

[...]“.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiiv hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (ELT 2011, L 48, lk 1).

B. Austria õigus. Föderaalne riigihangete seadus (Bundesgesetz über die Vergabe von Aufträgen)⁵

6. Paragrahvis 365 on sätestatud:

„1. Lepingutes ja raamlepingutes võib nende kehtivusajal teha olulisi muudatusi ainult pärast uue hankemenetluse läbiviimist. [...]

[...]

3. Järgmisi hanklepingute ja raamlepingute muudatusi käsitatakse ebaoluliste muudatustena:

[...]“.

II. Asjaolud, põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

7. Eelotsusetaotluses esitatud faktiliste asjaolude ja vaidluse kirjeldus jaguneb mitmeks punktiks, mida ma kordan.

A. Asjaomane akadeemiline linnak

8. Salzburgi linnale (Austria) kuulub koolilinnak, mis koosneb erinevatest omavahel seotud üksustest ja kuhu kuuluvad mitu haridusasutust, sealhulgas Handelsakademie I (kaubanduskool I) ja Handelsakademie II (kaubanduskool II).

9. Kaubanduskool I asub mitme korrusega hoones (hoone I), mis asub maatüki lõunapiirkonnas, ja kaubanduskool II asub mitme korrusega hoones (hoone II), mis asub idapiirkonnas. Need hooned on omavahel ühendatud mitmel tasandil.

10. Bundesimmobiliengesellschaft mbH (edaspidi „BIG“) on hankija BVergG 2018 ja seega direktiivi 2014/24 tähenduses. Ta teeb renoveerimistöid koolilinnakus, mida ta annab tervikuna üürile Austria Vabariigile.

B. 2022. aasta riigihankleping, tulekahju ja lepingu muutmine 2023. aastal

11. 2022. aastal algatas BIG avatud hankemenetluse elektripaigaldustööde hankimiseks (ehitustööde hankleping; CPV-kood 45311200) peamiselt hoonele II. Hanketeade avaldati Austrias 25. mail 2022. Lepingu eeldatava maksumuse tõttu ei olnud hanketeadet vaja avaldada liidu territooriumil tervikuna.

12. Hankemenetluse nimetus oli „5020 Salzburg, Johann-Brunauer-Straße 2-4, HAK II + 966991 Elektrosanierung, Elektrotechnik“.

13. Hanketeates oli märgitud, et täitmisperiood oli 11. juulist 2022 kuni 31. augustini 2023.

⁵ Bundesvergabegesetz 2018 (BGBl. I, 65/2018. Edaspidi „BVergG 2018“).

14. 3. augustil 2022 tunnistati edukaks pakkuja Fiegl & Spielberger GmbH ja temaga sõlmiti ehitustööde hankeleping. Selle väärtus oli 675 107,03 eurot ja lepingu kohaselt oli teenuste osutamise periood 3. augustist 2022 kuni 31. augustini 2023.

15. 11. juulil 2022 (vähem kui üks kuu enne lepingu sõlmimist) puhkes aga koolilinnaku hoones I tulekahju, mis põhjustas olulist kahju.

16. Alles 2022/2023 õppeaasta hilisemas etapis leiti, et tulekahju tõttu on akadeemilise tegevuse jätkamiseks vaja läbi vaadata linnaku ruumiline ja funktsionaalne ülesehitus. Seetõttu ei tehtud Fiegl & Spielbergerile usaldatud töid algselt lepingus ette nähtud korras:

- kõigepealt tehti elektriseadmete paigaldamise tööd hoone II teisel ja kolmandal korrusel vastavalt esialgsele lepingule kuni 31. augustini 2023;
- seevastu ei tehtud mingeid elektripaigalduse töid maa-alusel korrusel, nullkorrusel, esimesel korrusel ja hoone II ühendusosa tiivas. 2023. aasta mais loobus hankija nendest töödest, mis vähendas lepingu mahtu kolmandikuni algselt kavandatust. Tühistatud tööde teostamine oleks olnud kasutu, kuna linnaku ruumiline ja funktsionaalne ülesehitus oli muutunud.

17. Pärast 3. augusti 2022. aasta lepingu selle osa tühistamist nõudis Fiegl & Spielberger BIG-lt tekitatud kahju hüvitamist.

18. 7. septembril 2023 jõudis Fiegl & Spielberger BIG-ga kokkuleppele loobuda oma nõudest ja selle eest teha 2024. aastal osa tegemata ja tühistatud töödest, seekord hoones I.

19. 13. detsembril 2023 esitas Fiegl & Spielberger tehtavate tööde kohta pakkumuse, mis arvutati 2022. aasta hankemenetluse esialgse pakkumuse alusel.

20. 15. detsembril 2023 väljastas Fiegl & Spielberger esialgsele lepingule vastava hoone II teise ja kolmanda korruse paigaldiste kohta lõpparve.

21. 22. detsembril 2023 sõlmis BIG ametlikult lepingu Fiegl & Spielbergeriga hoones I teostatava „valgustuse funktsionaalse renoveerimise“ ja „valgustuse“ ehitustöödeks, mille täitmise tähtaeg oli 15. jaanuarist 2024 kuni 30. septembrini 2024 ning lepingu kogumaksumus 264 355,80 eurot.

C. Tulekahju tekitatud kahju kõrvaldamise ja hoone I funktsionaalse renoveerimise projekt

22. Pärast hoone I tulekahju pidi BIG algatama hoone I tulekahju tekitatud kahju kõrvaldamise ja funktsionaalse renoveerimise projekti.

23. Selle projekti raames kuulutas BIG välja avatud hankemenetluse elektripaigalduse ehitamiseks hoones I. Teate pealkiri oli „5020 Salzburg, Johann-Brunauer-Str. 2-4, HAK I 977598 E 009159 Brandschaden (Haftpfl.) – Elektroinstallation“. Lepingu maksumus oli 832 551,55 eurot.

24. BIG sõlmis 6. detsembril 2023 hankelepingu Strominator Elektro GmbH-ga.

D. Tuvastushagi (Feststellungsantrag)

25. Strominator Elektro palus 9. juulil 2024 eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuvastada, et „hankemenetluse läbiviimine ilma eelneva hanketeateta, et sõlmida leping [Fiegl & Spielbergeriga] HAK I Salzburgi projekti raames valgustuse tarnimiseks ja paigaldamiseks, oli õigusvastane, kuna see rikkus [BVergG 2018], selle rakendamiseks vastu võetud dekreete või vahetult kohaldatavat liidu õigust“.

26. Strominator Elektro sõnul oli 2023. aasta detsembris hoones I elektripaigaldiste ehitustööde lepingu sõlmimine ilma eelneva avaldamisega hankemenetlust korraldamata õigusvastane, mis kahjustas tema õigust osaleda hankemenetluses vastavalt BVergG 2018 sätetele. Ta tugines õigusele sellele, et hankija hoiduks õigusvastasest hankelepingu sõlmimisest, õigusele osaleda hankemenetluses, õigusele pakujate võrdsele kohtlemisele ja ausale konkurentsile ning läbipaistvale hankemenetlusele kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega.

27. BIG väitis omalt poolt sisuliselt, et lepingu sõlmimine Fiegl & Spielbergeriga 2023. aasta detsembris kujutas endast 2022. aasta augustis avatud hankemenetluse raames sõlmitud lepingu õiguspärast muutmist.

28. Selles kontekstis esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtule mitu eelotsuse küsimust, millest ma toon ära ainult esimese järgmises sõnastuses:

„Kas [direktiivi 2014/24] artikli 72 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et kui hankelepingut muudetakse pärast seda, kui lepingu kokkulepitud täitmise ajavahemik on lõppenud, kui tehtud on tööd, mida ei ole tühistatud, ja kui töövõtja on esitanud lõpparve, kuid enne seda, kui hankija on maksnud tasu, siis on tegemist hankelepingu muutmisega „*lepingu kehtivusajal*“?“

III. Menetlus Euroopa Kohtus

29. Eelotsusetaotlus registreeriti Euroopa Kohtus 29. novembril 2024.

30. Kirjalikud seisukohad esitasid BIG, Tšehhi, Prantsuse ja Austria valitsus ning Euroopa Komisjon.

31. Kohtuistungil, mis peeti 15. oktoobril 2025, osalesid BIG, Prantsuse ja Austria valitsus ning komisjon.

32. Euroopa Kohtu palvel käsitlen oma ettepanekus ainult esimest eelotsuse küsimust.

IV. Hinnang

A. Euroopa Kohtu pädevus

33. Eespool kirjeldatud asjaolud näitavad kolme lepingu olemasolu (välja arvatud juhul, kui teist lepingut käsitatakse lihtsalt esimese lepingu muudatusena), mida tuleb eristada:

- leping, mille BIG ja Fiegl & Spielberger sõlmisid 3. augustil 2022 koolilinnaku hoone II elektripaigaldise renoveerimiseks;

- leping, mille BIG sõlmis 22. detsembril 2023 Fiegl & Spielbergeriga koolilinnaku hoone I valgustuse jaoks. BIG väidab, et tegelikult oli tegemist samade poolte vahel 3. augustil 2022 sõlmitud lepingu muutmisega;
- BIG poolt 6. detsembril 2023 Strominator Elektroga sõlmitud leping elektriseadmete paigaldamiseks koolilinnaku hoones I.

34. Neist kolmest (või BIG sõnul kahest) lepingust on aga vaidluse ese ainult 22. detsembri 2023. aasta leping, kuna Strominator Elektro leiab, et selle sõlmimine Fiegl & Spielbergeriga oli õigusvastane.

35. Arvestades selle maksumust (264 355,80 eurot), ei kuulu see leping direktiivi 2014/24 kohaldamisalasse, mistõttu on eelotsusetaotlus põhimõtteliselt vastuvõetamatu.⁶

36. Euroopa Kohus tunnistab siiski, et ta on pädev vastama eelotsusetaotlustele, mis puudutavad riigihankelepinguid, mis ei ületa nõutavat piirmäära, kui kohaldatavad riigisisesed õigusnormid on otseselt ja tingimusteta kooskõlas direktiivi 2014/24 vastava sättega.⁷

37. Kõnealusel juhul on tegemist niisuguse olukorraga. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kinnitab riigisisesest õigust selgitades, et BVergG 2018 võttis muu hulgas üle direktiivi 2014/24 ja et selle seaduse § 365 järgib täielikult direktiivi 2014/24 artiklit 72. Ta lisab, et BVergG 2018 § 365 tuleb kohaldada samamoodi nagu siis, kui lepingu maksumus ületaks direktiivi 2014/24 vastavat piirmäära.⁸

B. Esimene eelotsuse küsimus

38. Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub tõlgendada direktiivi 2014/24 artikli 72 lõiget 5, et teha kindlaks, kas riigihankeleping kehtib (on pooleli) pärast seda, kui kokkulepitud täitmistähtaeg möödunud, kokkulepitud teenused on osutatud⁹ ja töövõtja on esitanud lõpliku arve, kuid hankija ei ole seda veel tasunud.

1. Kohaldatav säte

39. Nagu Prantsuse valitsus õigesti märgib¹⁰, on asjakohane laiendada analüüsi direktiivi 2014/24 artiklile 72 tervikuna. Kuigi on tõsi, et selle artikli lõige 5 viitab lepingu kehtivusajale, teeb see seda tihedas seoses sama artikli lõigetega 1 ja 2.

⁶ „[R]iigihankemenetlusi kooskõlastavates ühenduse direktiivides ette nähtud rangeid erimeetmeid kohaldatakse üksnes hankelepingutele, mille maksumus ületab igas nimetatud direktiivis sõnaselgelt väljendatud piirmäära [...]. Nende direktiivide eeskirju ei kohaldata hankelepingutele, mille maksumus ei ületa seal kinnitatud piirmäära [...]“ 15. mai 2008. aasta kohtuotsus SECAP ja Santorso (C-147/06 ja C-148/06, EU:C:2008:277, punkt 19) ning 12. novembri 2020. aasta kohtumäärus Novart Engineering (C-170/20, EU:C:2020:908, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁷ 7. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Obshtina Razgrad (C-441/22 ja C-443/22, EU:C:2023:970), mis käsitleb hankelepinguid, mille maksumus jäi alla piirmäära, millest alates kohaldatakse direktiivi 2014/24 vastavalt selle artikli 4 punktile a. Selle kohtuotsuse punktis 39 on märgitud: „[...] kui riigisisesed õigusnormid järgivad liidu õigusakti kohaldamisalast väljapoole jäävate olukordade lahendamisel vahetult ja tingimusteta selles liidu aktis sätestatud lahendusi, on liidul selge huvi selle vastu, et sellest aktist üle võetud sätteid tõlgendataks ühetaoliselt. See võimaldab vältida lahknevaid tõlgendusi tulevikus ja tagada selliste olukordade ja nende sätete kohaldamisalasse kuuluvate olukordade ühesugune kohtlemine“.

⁸ Eelotsusetaotluses esitatud riigisese õiguse ülevaate punktid 3 ja 4.

⁹ Kuigi BIG tühistas kaks kolmandikku töövõtja tööd, mis olid ette nähtud 3. augusti 2022. aasta alguses lepingus, on eelotsusetaotluses sõnaselgelt märgitud, et „tööde tühistamine hankija poolt 2023. aasta mais ei ole käesolevas menetluses vaidluse all“ (eelotsusetaotluse põhjenduste punkt 1.6).

¹⁰ Prantsuse valitsuse kirjalike seisukohtade punktid 11–16.

40. See seotus rõhutab, et juhud, mil liidu seadusandja lubab lepingut muuta, ilma et oleks vaja alkatada uut hankemenetlust, on ammendavad. Direktiivi 2014/24 artikli 72 lõige 5 väljendab teiste sõnadega seda, mis on sätestatud selle artikli lõigetes 1 ja 2.¹¹

41. Artikli 72 („Lepingute muudatused nende kehtivusajal“) sõnastus ise piiritleb *kogu* selle sätte kohaldatavuse lepingu kehtivusajaga.

2. Lepingu täitmine ja töövõtja kohustuse täitmine

42. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on lepingu lõppemise aega võimalik mõista kahel viisil.

43. Ühelt poolt võib väita, et kehtivusaeg puudutab *mõlema lepingupoole soorituste* täitmist. Vastavalt sellele seisukohale:

- direktiivi 2014/24 artikli 2 lõike 1 punktis 5 ette nähtud rahaliste huvide nõue tähendab, et hankija saab sõlmitud lepingu alusel ja vastutasu eest soorituse, millel on tema jaoks otsene majanduslik huvi;
- direktiivi 2014/24 artiklis 72 viidatud kehtivusaeg on see, mil täidetakse vastastikuseid põhikohustusi (soorituse tegemine töövõtja poolt ja hinna tasumine hankija poolt);
- Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et muudatused võivad mõjutada ka hankija kohustust.¹² Lepingu hind võib „selle kehtivusajal“ oluliselt muutuda, kuigi töövõtja on oma soorituse teinud ja isegi esitanud lõpliku arve, tingimusel et hankija ei ole seda veel tasunud.¹³

44. Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et direktiivi 2014/24 mitu lõiku võivad viidata sellele, et lepingu kehtivusaeg puudutab *üksnes töövõtja sooritust*:

- põhjenduses 107 on mainitud „täitmise ajal“ lepingu muutmise tingimusi ja samas tähenduses põhjenduses 110 lepingu täitmist. Need põhjendused näitavad, et aluseks võetakse ajavahemik, mil töövõtja sooritusel tegi (täitmine);
- direktiivi 2014/24 artikli 2 lõike 1 punktis 5 sisalduv mõiste „riigihankeleping“ põhineb muu hulgas ehitustööde „täitmisel“. Kooskõlas direktiivi põhjendusega 104 viitab selle direktiivi artikkel 70, kasutades mõistet lepingu „täitmine“, soorituste tegemisele ettevõtja poolt;
- seda tõlgendust toetab ka direktiivi 2014/24 artikkel 58: ettevõtjad peavad tõendama lepingu „täitmiseks“ vajalikku suutlikkust;
- direktiivi 2014/24 artikkel 67, milles on nimetatud lepingu „täitmise“ eest vastutavaid töötajaid, artikli 32 lõike 3 punkt b ja artikli 77 lõige 3 on sõnastatud samamoodi. Sellest tuleneb, et

¹¹ 7. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Obshtina Razgrad (C-441/22 ja C-443/22, EU:C:2023:970, punkt 51): „[...] direktiivi 2014/24 artikli 72 lõigetes 1 ja 2 on loetletud olukorrad, kus hankelepinguid ja raamlepinguid võib muuta, ilma et selle direktiivi kohaselt oleks vaja alkatada uut hankemenetlust. Selle artikli lõike 5 kohaselt on uue menetluse algatamine nõutav, kui tehakse muid kui selle artikli lõigetes 1 ja 2 nimetatud muudatusi“.

¹² 19. juuni 2008. aasta kohtuotsus presstext Nachrichtenagentur (C-454/06, EU:C:2008:351), punkt 87.

¹³ Kuigi eelotsusetaotluse punktis 18 on viidatud 19. juuni 2008. aasta kohtuotsusele presstext Nachrichtenagentur (C-454/06, EU:C:2008:351, punkt 34) ja 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsusele Hungeod jt (C-496/18 ja C-497/18, EU:C:2020:240, punkt 89), ei ole nendes punktides ühtegi viidet hinna maksmisele hankija poolt.

„kehtivusaeg“ vastab „täitmise ajale“, st ajavahemikule, mille jooksul töövõtja peab soorituse tegema. Samas ei ole selge, kas hankija peab sama ajavahemiku jooksul maksma.

45. Menetlusse astunud valitsused on otsustanud kinnitada, et leping on veel pooleli seni, kuni mõlema poole vastastikused kohustused on täidetud,¹⁴ mistõttu on 3. augusti 2022. aasta lepingut käesoleval juhul muudetud. Komisjon vaidleb sellele seisukohale vastu.

46. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sellisele kahele lähenemisele võib vastata kas abstraktselt, jättes kõrvale vaidluse konkreetse asjaolud, või neid asjaolusid arvestades.

47. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ole ELTL artikli 267 raames Euroopa Kohtu ülesanne koostada nõuandvaid arvamusi üldiste või hüpoteetiliste küsimuste kohta. Tema ülesanne on vastupidi anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule liidu õiguse tõlgendus, mis on vajalik vaidluse tõhusaks lahendamiseks.¹⁵

48. Eespool nimetatud abstraktselt ja väga laiast vaatevinklist võib lepingut pidada kehtivaks seni, kuni mõlemad pooled ei ole vastavalt lepingus kokkulepitule oma kohustusi täitnud.¹⁶

49. See abstraktne vastus¹⁷ kujutab endast aga vaid üldist kaalutlust, mis ei ole seotud vaidluse eripäraga. Sellisel kujul oleks see vähe kasulik eelotsusetaotluse esitanud kohtule, kes soovib teada, kas ehitustööde lepingu kehtivusaja jooksul on tegemist muudatusega olukorras, mida iseloomustavad just kolm erandlikku asjaolu: a) kokkulepitud täitmise tähtaeg on möödunud; b) töövõtja tegi tema kohustuseks olnud sooritusel ja esitas lõpparve; ja c) hankija ei ole veel maksnud lepingus kokku lepitud tasu.

50. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud stsenaariumi puhul, millest Euroopa Kohus peab lähtuma, on määrava tähtsusega hetk, mil kummagi poole kohustused tuleb lugeda täidetuks.

51. Ehitustööde lepingu puhul ilmneb töövõtja ja hankija vastastikuste kohustuste eraldi analüüsist, et: a) töövõtja puhul peab soorituse tegemisele loogiliselt järgnema tema töödest tekkinud tulemuse tarnimine või pakkumine hankijale; ja b) hankija kohustus on seotud hinna maksmisega.

52. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olevas vaidluses on vaidlus keskendunud töövõtja tehtud soorituse muutmisele. Võimalust muuta hankija maksetähtaegu pärast juba teostatud tööde vastuvõtmist ei ole arutatud.

¹⁴ Nende kohustuste hulka kuuluvad olenevalt lepingu esemest töövõtja kohustused teostada ehitustöid, tarnida kaupu või osutada teenuseid; ja hankija kohustus tasuda nende hind. See ühine seisukoht rõhutab vastastikuste lepingute olemust ja riigihanke määratlusele omast rahaliste huvidega seotud olemust.

¹⁵ 16. detsembri 1981. aasta kohtuotsus Foglia (244/80, EU:C:1981:302, punkt 18) ning 6. märtsi 2025. aasta kohtuotsus ONB jt (C-575/23, EU:C:2025:141, punkt 52).

¹⁶ Sama abstraktne käsitlus (mida on väljendatud eelotsusemenetluses menetlusse astujate kirjalikes seisukohtades) puudutab direktiivi 2014/24 põhjenduse 107 tõlgendamist, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab. Selles põhjenduses on väljendi „lepingute muutmise nende kehtivusajal“ asemel kasutatud väljendit „lepingu muutmise täitmise ajal“ (mis näib viitavat ehitustööde hankelepingute puhul tööde teostamise perioodile). Ma ei usu, et oleks vaja kasutada seda direktiivi 2014/24 preambuli osa, et välistada üks või teine kohtuvaidluses vastandatud seisukoht.

¹⁷ Võib esineda tegureid, mis räägivad selle vastuse leevendamise kasuks. Lepingu kehtivusaeg varieerub näiteks sõltuvalt sellest, kas leping on ühekordse täitmise leping või kestvusleping, selle esemeks on ühekordne sooritus või edasilükatud või korduvad sooritusel.

53. Nimelt ei keeldunud BIG maksmast tasumisele kuuluvat hinda, mida oli juba vähendatud kolmandikuni esialgu ette nähtud hinnast vastavalt 2023. aasta mais otsustatud hoone II elektripaigaldiste tööde vähendamisele.¹⁸

54. Mõlema poole sooritused ühtivad, kui hankija kontrollib vastuvõtu-, heakskiitmis- või kontrollimenetluse tulemusena, et töövõtja on täitnud oma kohustused vastavalt lepingu sätetele.

55. Asjaolu, et hankija nõustub sellega, et teine pool on nõuetekohaselt teostanud tööd, mida ta oli kohustunud tegema, määrab kindlaks, et töövõtja sooritus on lõppenud, ja toob *eo ipso* kaasa maksekohustuse.

56. See aktsepteerimine toimub üldjuhul koos hankija poolt ehitustööde¹⁹ *vastuvõtmisega*. See on seda liiki lepingute dünaamikas väga oluline etapp, sest see tähistab hetke, mil hankija leiab, et ehitustööd on heas seisukorras ja vastavad kokkulepitud nõuetele.

57. Käesolevas asjas tähtsust omavas osas leian, et leping on lõppenud, kui mõlemad pooled on ühel meelel selles, et ehitustööde tegemiseks kohustatud pool on need hankija jaoks nii sisuliselt kui ka ajaliselt täitnud viimast täielikult rahuldaval viisil.²⁰ Kui see on nii, peab viimane vaid tegema makse. Pärast nõuetekohaselt tehtud tööde vastuvõtmist ei tohi hankija enam lepingut muuta.

58. Lepingumuudatuse olemusest tuleneb, et lepingutingimuste muutmine, mis väljendab hankija juhtivat positsiooni, peab toimuma *enne*, kui töövõtja on kokkulepitud soorituse täielikult täitnud ja kui hankija on tehtud tööd täielikult vastu võtnud.

59. Vastupidisel juhul, nagu komisjon õigesti märgib,²¹ „kui lepinguid oleks võimalik muuta kuni makse täieliku tasumiseni, oleks hankijal kunstlik võimalus lepingut muuta ka pärast seda, kui töövõtja on oma kohustused täitnud“.

60. Minu arvates kinnitavad seda hinnangut direktiivi 2014/24 artikli 72 lõigetes 1 ja 2 sätestatud lepingumuudatused, mille tegemiseks ei ole vaja alatatada uut hankemenetlust.

61. Nimelt, kui hankija on teda täielikult rahuldaval viisil tehtud tööd vastu võtnud, ei ole vaja lepingutingimusi *tagantjärele muuta*, mis on lubatud üksnes direktiivi 2014/24 artikli 72 lõigete 1 ja 2 järjestikustes punktides ette nähtud juhtudel. Kõik need juhud on kavandatud hetkedeks enne seda, kui hankija on tööd vastu võtnud. Pärast tööde vastuvõtmist (ja vajaduse korral direktiivis 2011/7 sätestatud kohustuslike tähtaegade jooksul tasumist) ei ole lepingus enam midagi muuta.

¹⁸ BIG mõonab oma kirjalike seisukohtade punktis 1.11, et ta sõlmis eraldi täiendava lepingu ja tasus eelnevalt „vähendatud lepingu“ eest, leides, et selline toimimisviis oli õige.

¹⁹ „Kaupade tarnimisele“, kui võlgnik on riigiasutus, viitab direktiivi 2011/7 artikkel 4, mida ma hiljem analüüsin. Nagu kohtuistungil rõhutati, on Austrias sõlmitavate ehitustööde lepingute hankijatel tegevusjuhised, mis reguleerivad ehitustööde vastuvõtmist.

²⁰ Töövõtja peab oma kohustuse täitma lepingus sätestatud tähtaja jooksul. Täitmise tähtaega võib siiski lepingu kehtivuse ajal pikendada, tingimusel et selle pikendamist ei saa pidada oluliseks muudatuseks. Vt 7. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Obshtina Razgrad (C-441/22 ja C-443/22, EU:C:2023:970, punkt 53).

²¹ Komisjoni kirjalike seisukohtade punkt 17.

62. Kohtuistungil juhtis Prantsuse valitsus tähelepanu lepingumuudatuste teostatavusele *pärast tööde vastuvõtmist aset leidnud asjaolude korral* kahel juhul: kui ilmnevad puudused ja kui tekivad ettenägematud asjaolud.²² Tema argument on arusaadav, kuna selle eesmärk on vältida seda, et mõiste „lepingu muutmine“ väga kitsas käsitus tooks kaasa negatiivseid tagajärgi avalikele huvidele.

63. Nagu komisjon õigesti märkis, sisaldavad ehitustööde riigihankelepingud selliste negatiivsete tagajärgede vältimiseks üldjuhul tingimusi, mis reguleerivad garantiitähtaegu ja eduka pakkuja vastutust ehitustööde puuduste eest. Seetõttu ei ole vaja *muuta* lepingut, mille täitmine on lõppenud, kuna:

- puudus, mida ei ole vastuvõtuaktis tuvastatud, võib tekitada töövõtjale kohustuse parandada puudused oma tööde tulemustele antud garantiiaja jooksul (või, kui see on riigisisese õiguses ette nähtud, siis seaduses sätestatud tähtaja jooksul);²³
- asjaolu, mida ei olnud pärast esialgse lepingu alusel juba tehtud tööde vastuvõtmist võimalik ette näha²⁴ ja mis kohustab tegema uusi töid, toob otseses mõttes kaasa uue lepingu sõlmimise.²⁵

3. Nende kaalutluste kohaldamine põhikohtuasjas

64. Minu arvates oli BIG tehtud „muudatus“, mille kohta eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult küsib, tegelikult uue (22. detsembri 2023. aasta) lepingu sõlmimine, mis erineb algsest (3. augusti 2022. aasta) lepingust.

65. Uus leping käsitles ka hoonet, mis ei vastanud esialgses lepingus nimetatule: nüüd oli tegemist Handelsakademie I-ga (kaubanduskool I), samas kui algne leping puudutas Handelsakademie II (kaubanduskool II).

²² Prantsuse valitsus viitas ka võimalusele muuta tagantjärele maksetingimusi, kuid nagu ma juba märkisin, ei viita miski põhikohtuasjas sellele: hindu ei ole läbi vaadatud ega indekseeritud ega ole rakendatud sarnaseid mehhanisme.

²³ Ehitustööde hankelepingute garantiitingimuste ja riigisisese õiguse dispositiivsete normide kohaldamise kohta samade lepingute suhtes vt 5. juuni 2025. aasta kohtuotsus Veolia Water Technologies jt (C-82/24, EU:C:2025:396). Selle punktis 40 on märgitud: „Mis täpsemalt puudutab garantii kestust ja selle rakendamise olulisi tingimusi, siis [...] arvestades nende tähtsust asjaomaste pakkuja esitatud pakumuste finantstingimuste kindlaksmääramisel, tuleb asuda seisukohale, et nimetatud asjaolud kuuluvad nende asjaolude hulka, mis peavad olema enne selgelt määratletud ja avalikustatud, et pakkujad mõistaksid täpselt õiguslikke ja majanduslikke tingimusi, millest kõnealuse hankelepingu sõlmimine ja selle täitmise kord sõltub, ning oleksid kindlad selles, et samad nõuded kehtivad kõikide konkurentide kohta. Nii on see eelkõige ehitustööde hankelepingute puhul, kus garantii rakendamine võib, nagu nähtub põhikohtuasja asjaoludest, kujutada endast märkimisväärset finantsriski ettevõtjale, kellega hankeleping sõlmitakse“.

²⁴ Kontsessiooni muutmist nõudvate ettenägematute asjaolude käsitlemist analüüsiti 29. aprilli 2025. aasta kohtuotsuses Fastned Deutschland (C-452/23, EU:C:2025:284, punkt 75): „[...] selleks, et kontsessiooni muutmist saaks pidada ettenägematutest asjaoludest „tulenevaks“, [on] veel vaja, et need asjaolud nõuaksid algse kontsessiooni kohandamist, et tagada sellest tulenevate kohustuste jätkuv nõuetekohane täitmine“. Kohtujuristi kursiiv.

²⁵ Siinses kohtuasjas sõlmis BIG 6. detsembril 2023 Strominator Elektroga uue ehitustööde hankelepingu hoonel I elektripaigaldise ehitamiseks, et kõrvaldada 11. juulil 2022 koolilinnakus toimunud tulekahju tekitatud kahju.

66. BIG otsus põhineb minu arvates pigem praktilistel kui rangelt õiguslikel kaalutlustel.²⁶ Tegelikult näib kõik viitavat sellele, et see tehti tehingu²⁷ tulemusel, mille kohaselt vastutasuks selle eest, et Fiegl & Spielberger loobus oma kahju hüvitamise nõudest (mis põhines asjaolul, et BIG vähendas algses lepingus ette nähtud sooritusi), „kompenseeris“ BIG selle talle uue lepingu sõlmimisega, mida esitleti esialgse lepingu muutmisena.

67. Nimelt möönis BIG esindaja kohtuistungil, et 22. detsembri 2023. aasta lepingu (tema sõnul muudatus), mis sõlmiti Fiegl & Spielbergeriga ja mis on vaidluse ese, eesmärk oli neutraliseerida selle äriühingu esitatud kahju hüvitamise nõue.

68. BIG rõhutas siiski, et „muudatus“ oli põhjuslikult seotud tulekahjuga, kuigi ta ei suutnud rahuldavalt selgitada, miks sel juhul tulekahju tekitatud kahju kõrvaldamine andis aluse teisele lepingule (6. detsembri 2023. aasta leping) Strominator Elektroga.²⁸

69. Kui Fiegl & Spielbergeriga sõlmiti uute ehitustööde leping koolilinnaku hoone I jaoks, oli see äriühing *esimese* lepingu alusel juba väljastanud lõpliku arve hoones II ehitatud paigaldiste eest, nagu need olid kindlaks määranud BIG (st pärast seda, kui ta oli vähendanud hoones II tehtavaid töid).

70. Nagu ma juba meenutasin, lähtub eelotsusetaotluse esitanud kohus eeldusest, et Fiegl & Spielberger oli lepingukohased sooritused (mida hankija ei tühistanud) teinud kokkulepitud tähtaja jooksul ja esitanud lõpliku arve.

71. Oluline asjaolu, mida eelotsusetaotlusest ei ole võimalik kindlalt järeldada ja mille üle toimus kohtuistungil teatav arutelu, puudutas BIG ja Fiegl & Spielbergeri vahel 3. augustil 2022 sõlmitud lepingu esemeks olnud tööde vastuvõtmist:

- komisjoni sõnul võttis hankija need vastu 2023. aasta augustis;
- BIG sõnul toimus esimene tingimustega vastuvõtmine augustis-septembris 2023 (täpne kuupäev jäi ebaselgeks).²⁹

72. Faktilise asjaoluna on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kindlaks teha, millal täpselt tööd vastu võeti. Sellest hetkest alates ei tule arvestada mitte ainult seda, et töövõtja on hankijale teinud kogu kokkulepitud soorituse viimast täielikult rahuldaval viisil, vaid ka seda, et hankijal on jäänud veel vaid tööde eest maksta, ilma et oleks võimalik lepingut muuta.

73. Seega järeldan vahekokkuvõttes, et esitatud asjaoludel ei olnud võimalik esialgset (3. augusti 2022. aasta) lepingut muuta, vaid tuli sõlmida uus ehitustööde hankeleping.

²⁶ BIG väidab oma kirjalikes seisukohtades (punkt 1.11, millele ma eespool viitasin), et õige menetlus Fiegl & Spielbergeriga sõlmitud lepingu täitmiseks, järgides kontsernis kehtiva IT-süsteemi tehnilisi nõudeid (eelkõige tellimuste ja arvete esitamise osas), seisnes täiendava lepingu sõlmimises ja eelnevalt „vähendatud lepingu“ eest arvete esitamises.

²⁷ Siinses kontekstis mõistan „tehinguna“ kahe poole kokkulepet, mis vastastikuste järeleandmistega lõpetavad olemasoleva vaidluse või väldivad tulevikus tekkivat vaidlust.

²⁸ BIG väitis, et 6. detsembri 2023. aasta lepingu ese oli erinev 22. detsembri 2023. aasta lepingust (tema arvates muudatusest). Tegelikult puudutavad mõlemad koolilinnaku hoonet I ning nende ese on selle valgustus (22. detsembri 2023. aasta leping) või selle elektripaigaldised (6. detsembri 2023. aasta leping). Miski ei takistanud ühe lepinguga hõlmamast mõlemat liiki töid.

²⁹ Kui see oleks nii, siis ei oleks tegemist lõpliku vastuvõtmisega, mis toimus enne 15. detsembri 2023. aasta arve väljastamist ja aktsepteerimist.

4. Direktiivi 2011/7 mõju

74. Austria valitsus väidab, et leping kehtib seni, kuni hankija ei ole hinda tasunud, mis võimaldas seda vastavalt direktiivi 2014/24 artiklile 72 muuta.

75. Siiski tuleb arvesse võtta asjaolu, et direktiivi 2011/7 artikkel 4 kehtestab hankijale pärast arve saamist ranged maksetähtaegade nõuded. Seega ei ole hankijal „võimalik pikendada direktiivi 2014/24 artikli 72 kohaldamist, näiteks makstes hilinemisega“.³⁰

76. Direktiiv 2011/7, millele Prantsuse valitsus kohtuistungil samuti viitas, ei toeta minu arvates Austria valitsuse seisukohta lepingumuudatuse lubatavuse kohta.

77. Direktiivi 2011/7 artikli 1 lõike 2 kohaselt kohaldatakse seda „äritehingute“ eest tasumiseks tehtud maksete suhtes.³¹ Viimati nimetatud mõiste hõlmab omakorda lepinguid, milles osaleb riigiasutus direktiivi 2011/7 artikli 2 punkti 2 tähenduses, kusjuures see säte loob sõnaselge seose direktiiviga 2014/24.³²

78. Direktiivi 2011/7 artiklis 4 on silmas peetud võimalust, et võlgnik on äritehingute puhul riigiasutus. Sellisel juhul peavad liikmesriigid tagama, et „maksetähtaeg ei ületaks ajavahemikke“, mis on loetletud allpool.

79. Maksetähtajad, mida hankijad peavad järgima, on muu hulgas järgmised:

- 30 kalendripäeva pärast „kaupade tarnimist“ (direktiivi 2011/7 artikli 4 lõike 3 punkti a alapunkt iii);
- 30 kalendripäeva alates heakskiitmise või kontrollimise kuupäevast, kui „seaduse või lepinguga on ette nähtud heakskiitmise või kontrollimise kord, millega kinnitatakse kauba [...] vastavust lepingule ja kui võlgnik saab arve või samaväärse maksetaotluse kätte enne sellise heakskiitmise või kontrollimise kuupäeva või sel kuupäeval“ (direktiivi 2011/7 artikli 4 lõike 3 punkti a alapunkt iv).

80. Direktiivi 2011/7 artikli 4 lõike 3 punkti a mõlemas alapunktis on rõhutatud, kui oluline on tööde vastuvõtmise ja vajaduse korral nende lepingutingimuste täitmise kontrollimise hetk kui asjakohane kuupäev, et vältida hilinenud maksmist.

81. Direktiiv 2011/7 puudutab seega vaid vähesel määral käesoleva eelotsusetaotluses vaidluseset (lepingumuudatuse olemasolu). Nimelt, kui ma ei eksi, ei viita eelotsusetaotluse esitanud kohus sellele eelotsusetaotluses kusagil.

82. Igal juhul kinnitab direktiivi 2011/7 sätete võimalik mõju käesolevale kohtuasjale, et esimesele eelotsuse küsimusele on asjakohane vastata eitavalt.

³⁰ Austria valitsuse kirjalike seisukohtade punkt 15. Tšehhi valitsus leiab, et „ajal, mil hankija maksab, ei ole määravat tähtsust [...]“. Hankija hilinenud maksmine pärast [töövõtja] soorituse tegemist ei saa mõjutada [hankija] kaalutlusruumi ulatust seoses lepingu võimaliku muutmise direktiivi 2014/24 artikli 72 tähenduses“ (tema kirjalike seisukohtade punkti 7 viimased kolm lauset). Selline muudatus oleks tema hinnangul teostatav, kui selle aluseks olevad põhjused oleksid ilmnunud enne lepingu eseme täielikku täitmist.

³¹ Äritehingud on direktiivi 2011/7 artikli 2 punktis 1 määratletud laialt: „ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest“.

³² 28. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (hilinenud maksmise vastu võitlemise direktiiv) (C-122/18, EU:C:2020:41, punkt 56): „[...] selles sättes [direktiivi 2011/7 artikli 2 punkt 2] on mõiste „riigiasutus“ määratlemiseks viidatud mõiste „ostja“ määratlusele direktiivi 2004/18 artikli 1 lõikes 9, kusjuures see viide on tehtud liidu õigusaktide ühtsuse huvides, nagu osutab direktiivi 2011/7 põhjendus 14“.

83. Kohustus teha makse viivitamata 30 päeva jooksul (pärast tööde vastuvõtmist või heakskiitmis- või kontrollimenetluse lõpetamist, kui see on seaduses või lepingus ette nähtud) kinnitab nimelt seda, et direktiivi 2011/7 puhul tuleb see makse teha just seetõttu, et leping on juba lõppenud.

84. Teisisõnu kinnitab direktiiv 2011/7 seisukohta, et hankijal ei ole tegutsemisruumi algse ehitustööde hankilepingu muutmiseks pärast seda, kui töövõtja on need tööd hankijale rahuldaval viisil vastavalt kokkulepitule teinud ja viimane on need vastu võtnud ning töövõtja on esitanud talle lõpliku arve.

V. Ettepanek

85. Eeltoodut arvestades teen ettepaneku vastata Bundesverwaltungsgerichti (Austria kõrgeim halduskohus) esimesele eelotsuse küsimusele järgmiselt:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta artiklit 72

tuleb tõlgendada nii, et:

ehitustööde hankilepingu muutmist selle kehtivusajal ei kujuta endast sellise hankija tegevus, kes sõlmib töövõtjaga lepingu uute ehitustööde tegemiseks teises, esialgses lepingus ettenähtust erinevas hoones, kui: a) esialgses lepingus kokku lepitud täitmise tähtaeg on möödunud; b) töövõtja on teinud hankijale teda rahuldaval viisil sooritusel, mida ta pidi selle esialgse lepingu alusel osutama, ja c) töövõtja on esitanud lõpliku arve, kuid hankija ei ole veel tasunud selles märgitud hinda.